

महा-डीबीटी (MahaDBT) पोर्टलद्वारे
कृषि विभागाच्या विविध योजनांच्या
अंमलबजावणीसाठी मध्यवर्ती पुल
खाते उघडणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: डीबीटी-०२२१/प्र.क्र.३३/१४-अ
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
तारीख: २१ मे, २०२१

संदर्भ:-

- १) सामान्य प्रशासन विभाग (मातं) चा शासन निर्णय क्र. साप्रवि-मातंस-२०१८/प्र.क्र.१३८/से-१/३९, दि. १२ ऑक्टोबर, २०१८.
- २) कृषी व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र. संकिर्ण-०९१९/प्र.क्र.२२१/१४-अ, दि.०४ नोव्हेंबर, २०२०.
- ३) वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. संकिर्ण २०२०/प्र.क्र.५१/२०/कोषा प्रशा-५, दि. १३ मार्च, २०२० व दि. ०३ मार्च, २०२१.

प्रस्तावना:-

कृषि विभागामार्फत शेतकऱ्यांशी निगडित विविध योजनांची अंमलबजावणी करण्यात येते. योजनांची अंमलबजावणी पारदर्शक रीतीने करण्याच्या दृष्टीने तसेच, राज्यात सर्व योजनांच्या अंमलबजावणीत सुसुत्रता आणण्याच्या दृष्टीने, कृषि विभागाने महा-डीबीटी पोर्टलवर “शेतकरी योजना” या सदराखाली शेतकऱ्यांच्या सोयीकरिता सर्व योजनांचा लाभ “एकाच अर्जाद्वारे” देण्याकरिता अर्ज करण्यापासून ते प्रत्यक्ष लाभ मिळेपर्यंत एकात्मिक संगणकीय प्रणाली विकसित केलेली आहे. या प्रणालीद्वारे शेतकऱ्यांना “अर्ज एक - योजना अनेक” पद्धतीने विविध योजनांतील सर्व बाबींसाठी एकाच अर्जाद्वारे शासनाकडे आपली इच्छुकता व्यक्त करता येते आणि अर्जातील नमूद विविध बाबी ज्या-ज्या योजनेतून देता येऊ शकतील त्या सर्व योजनांतर्गत शेतकऱ्यांच्या अर्जास संगणकीय सोडत पद्धतीने निवड प्रक्रियेत समाविष्ट करून लाभ देण्याचा प्रयत्न करण्यात येणार आहे. सद्यःस्थितीत, संदर्भाकित दि. ०४/११/२०२० रोजीच्या शासन निर्णयाद्वारे कृषि विभागाच्या प्रमुख १३ योजनांची अंमलबजावणी महा-डीबीटी पोर्टलद्वारे करण्यात येत असून उर्वरित योजनांचा देखील या प्रणालीवर टप्प्या-टप्प्याने समावेश करण्यात येणार आहे.

महा-डीबीटी प्रणालीवरून निवड झालेल्या पात्र लाभार्थ्यांना अनुदान / लाभाचे प्रदान करण्याकरिता सामान्य प्रशासन विभागाने (मातं) संदर्भाधीन दि.१२ ऑक्टोबर, २०१८ च्या शासन निर्णयान्वये थेट लाभ हस्तांतरण (MahaDBT) प्रणालीद्वारे निधी वितरणाची कार्यपद्धती विषद केलेली आहे. सदर शासन निर्णयातील परिच्छेद ८ च्या तरतूदीनुसार, “आहरण व संवितरण अधिकाऱ्याला योजनानिहाय विशिष्ट बँक खात्यामध्ये निधी प्राप्त झाल्यावर आहरण व संवितरण

अधिकाऱ्यांने लवकरात लवकर तो निधी मध्यवर्ती पुल खात्यावर (Central Pool Account) जमा करावयाचा आहे, जेणेकरून अर्जदार e-voucher परत करून त्याला अर्जाप्रमाणे लाभ / अनुदान थेटपणे त्याच्या आधार संलग्न बँक खात्यामध्ये प्राप्त होईल, किंवा थेटपणे प्राधिकृत संस्था / Agency यांच्या खात्यामध्ये प्राप्त होईल. कृषि विभागांतर्गत महा-डीबीटी पोर्टलद्वारे राबविण्यात येणाऱ्या सर्व योजनांसाठी तसेच, भविष्यात ज्या योजनांची महा-डीबीटी पोर्टलद्वारे अंमलबजावणी करावयाची असेल त्या योजनांतर्गत पात्र लाभार्थ्यांच्या आधार संलग्न बँक खात्यावर अनुदान वर्ग करण्यासाठी कृषि आयुक्तालय स्तरावर मध्यवर्ती पुल खाते (Central Pool Account) उघडण्यास मान्यता देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधिन होता, त्याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:-

१. कृषि विभागांतर्गत महा-डीबीटी पोर्टलद्वारे राबविण्यात येणाऱ्या सर्व योजनांसाठी तसेच भविष्यात ज्या योजनांची महा-डीबीटी पोर्टलद्वारे अंमलबजावणी करावयाची असेल त्या योजनांतर्गत निवडलेल्या पात्र लाभार्थ्यांच्या आधार संलग्न बँक खात्यावर अनुदान वर्ग करण्यासाठी कृषि आयुक्तालय स्तरावर मध्यवर्ती पुल खाते (Central Pool Account) उघडण्यास शासन मान्यता देण्यात येत असून सदर खात्याचा वापर केवळ याच प्रयोजनासाठी करावा.
२. संदर्भांकित शासन निर्णय दि. १३ मार्च, २०२० व दि. ०३ मार्च, २०२१ अन्वये राष्ट्रीयकृत तसेच खाजगी बँकांमध्ये खाती उघडण्याबाबत शासनाने सूचना निर्गमित केल्या असून कृषि आयुक्तालय स्तरावर मध्यवर्ती पुल खाते उघडताना सदर सूचनांचा अवलंब करावा.
३. महा-डीबीटी प्रणालीसाठी कृषि आयुक्तालय स्तरावर उघडण्यात येणारे मध्यवर्ती पुल खाते PFMS प्रणालीशी संलग्नीत करावे.
४. महा-डीबीटी प्रणालीद्वारे कृषि विभागाच्या विविध योजनांचा निधी केंद्रीय पद्धतीने लाभार्थ्यांना वितरीत करण्याकरिता कोषागारातून प्रत्येक योजनेसाठी प्राप्त होणारा निधी प्रथमतः संबंधित योजनेच्या PFMS प्रणालीशी संलग्नीत बँक खात्यात जमा करावा आणि नंतर तो निधी मध्यवर्ती पुल खात्यावर (Central Pool Account) जमा करावा आणि तदनंतर कृषि आयुक्तालय स्तरावरून विविध योजनांतर्गत निवडलेल्या लाभार्थ्यांना केंद्रीय पद्धतीने वितरीत करावा.
५. संदर्भांकित शासन निर्णय दि. १२ ऑक्टोबर, २०१८ व दि. ०४ नोव्हेंबर, २०२० मध्ये नमूद केलेल्या कार्यपद्धतीनुसार, सहाय्यक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, यांनी मध्यवर्ती पुल खात्यावरून विविध योजनांतर्गत प्राप्त होणाऱ्या निधीचे लाभार्थ्यांच्या आधार संलग्न बँक खात्यावर वितरण करावे.

६. कृषि आयुक्तालयाने मध्यवर्ती पुल खात्यातील व्यवहारांचे मासिक / तिमाही ताळमेळ तसेच लेखापरिक्षण करावे.
७. सदर मध्यवर्ती पुल खाते भविष्यात बंद करण्यात आल्यास, त्यामधील शिल्लक रकमेचा ताळमेळ घेऊन शिल्लक अखर्चित रक्कम योग्य त्या शासन लेखाशिर्षाखाली तात्काळ जमा करावी.
८. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाने त्यांच्या अनौ. सं.क्र.७७/२०२१/कोषा-५, दि. ०३ मे, २०२१ अन्वये दिलेल्या मान्यतेस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०५२११६३९२२५७०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(श्रीकांत आंडगे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति:

१. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई
२. अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४. प्रधान सचिव (लेखा व कोषागारे), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५. प्रधान सचिव (माहिती व तंत्रज्ञान), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६. सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
८. सर्व सन्माननीय विधीमंडळ सदस्य द्वारा विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
९. सर्व संचालक / सहसंचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१
१०. विभागीय कृषि सहसंचालक (सर्व)
११. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी (सर्व)
१२. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
१३. मुख्य वित्त व लेखाधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
१४. सर्व कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद
१५. मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

१६. मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
१७. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर (लेखा परिक्षा) / (लेखा व अनुज्ञेयता)
१८. महालेखाकार (स्थानिय निकाय लेखापरिक्षा व लेखा), प्रतिष्ठा भवन, मुंबई
१९. माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२.
२०. नियोजन विभाग (का-१४३१) / मंत्रालय, मुंबई-३२
२१. वित्त विभाग (व्यय-१ व अर्थसंकल्प - १३) / मंत्रालय, मुंबई-३२
२२. निवड नस्ती (कार्यासन -१४अ).